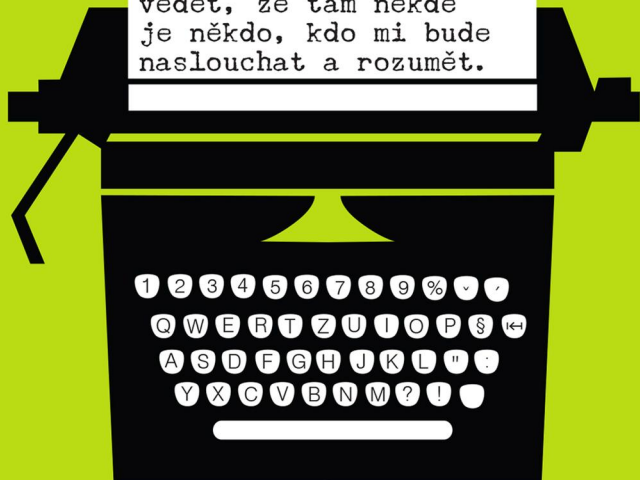

Nepokoušej se prosím
zjistit, o koho jde,
protože to bys pak mohl
přijít i na to, kdo
jsem já, a já fakt
nechci, abys to věděl.

Prostě jenom potřebuju
vědět, že tam někde
je někdo, kdo mi bude
naslouchat a rozumět.

ten, kdo stojí
v koutě

stephen chbosky

Nepokoušej se prosím
zjistit, o koho jde,
protože to bys pak mohl
přijít i na to, kdo
jsem já, a já fakt
nechci, abys to věděl.

Prostě jenom potřebuju
vědět, že tam někde
je někdo, kdo mi bude
naslouchat a rozumět.

ten, kdo stojí
v koutě
stephen chbosky

Toto dílo je fikce. Jména, postavy, instituce, místa a události jsou dílem autorovy představivosti nebo jsou použity náhodně a nemohou být považovány za reálné. Jakákoli podoba se skutečnými nebo jinými fiktivními událostmi, místy, organizacemi nebo osobami, ať již žijícími, nebo zemřelými, je zcela náhodná.

Text copyright © Stephen Chbosky 1999
This edition of *The Perks of Being a Wallflower*
is published by arrangement with Pocket Books,
a Division of Simon & Schuster Inc.
First Published in 1999

Translation © Vratislav Kadlec 2012
Czech edition © Nakladatelství Slovart 2012

All rights reserved

Ten, kdo stojí v koutě
Z anglického originálu *The Perks of Being a Wallflower*
(MTV Books/Pocket Books, New York, 1999)
přeložil Vratislav Kadlec
Redigovala Jana Kunová
Editorka Kateřina Eliášová
Vydalo Nakladatelství Slovart, s. r. o., v edici #BOOKLAB v roce 2018
Vydání druhé
Návrh obálky Beáta Tóthová
Sazba Alias Press, s. r. o., Bratislava
Tisk FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Cena uvedená na obálce je nezávazným
doporučením pro konečné prodejce.

ISBN 978-80-7529-722-8
10 9 8 7 6
www.slovart.cz

Mé rodině

poděkování

Bez níže uvedených by nikdy žádná kniha nevznikla, rád bych jim tedy z celého srdce poděkoval. Mou vděčnost si zaslouží:

Greer Kesselová Hendricksová

Heather Neelyová

Lea, Fred a Stacy Chboskyovi

Robbie Thompson

Christopher McQuarrie

Margaret Mehringová

Stewart Stern

Kate Degenhartová

Mark McClain Wilson

David Wilcox

Kate Wardová

Tim Perell

Jack Horner

Eduardo Braniff

a také...

dr. Earl Reum za to, že napsal krásnou báseň,

a Patrick Comeaux za to, že si ji pořádně nezapamatoval, když mu bylo 14.

1.

část

25. srpna 1991

Milý příteli,

píšu ti, protože jedna holka říkala, že umíš naslouchat a máš porozumění a že ses ji na večírku nesnažil dostat do postele, i když jsi měl tu možnost. Nepokoušej se prosím zjistit, kdo ta holka je, protože to bys pak mohl přijít i na to, kdo jsem já, a já fakt nechci, abys to věděl. Lidem budu říkat úplně jinak nebo jen obecnými jmény, protože nechci, abys mě našel. Proto taky nepřipojím zpáteční adresu. Nemyslím to zle. Namouduši.

Prostě jenom potřebuju vědět, že tam někde je někdo, kdo mi bude naslouchat a rozumět, někdo, kdo se nesnaží dostat lidi do postele, i když má tu možnost. Potřebuju vědět, že takoví lidé ještě jsou.

Myslím, že právě ty bys mohl něco takového pochopit, protože mám dojem, že žiješ opravdický život, a tím pádem dovedeš ocenit, co to znamená. Alespoň doufám, že to dovedeš, protože ostatní lidé u tebe hledají oporu a přátelství a jde to. Alespoň se to povídá.

Budu psát o svém životě. Chci, abys věděl, že jsem zároveň šťastný i smutný a pořád se snažím přijít na to, čím to je.

Začínám mít pocit, že tím důvodem, proč je to se mnou zrovna takhle, je moje rodina. Zvlášť od té doby, co můj kamarád Michael jednoho dne na jaře přestal chodit do školy a potom se z rozhlasu ozval hlas ředitele Vaughna.

„Chlapci a děvčata, mám tu smutnou povinnost vám oznámit, že jeden z našich studentů nás navždy opustil. Památku Michaela Dobsona uctíme tento pátek.“

Nevím, jak se po škole šíří nové zprávy a jak to, že tak často bývají pravdivé. Snad se to stalo v jídelně. Už si přesně nepamatuju. Ale Dave, to je jeden kluk, co nosí tlusté brýle, nám řekl, že Michael spáchal sebevraždu. Daveova máma totiž hrála bridž u jedné Michaelovy sousedky a slyšely výstřel.

Pořád si vlastně moc nevzpomínám, co se dělo pak, kromě toho, že do ředitelny u nás na základce přišel můj starší bratr a řekl mi, abych přestal brečet. Potom mi položil ruku na rameno a řekl, abych si dal voraz, než táta přijde z práce. Šli jsme na hranolky k McDonaldu a on mě učil, jak se hraje pinball. Dělal si legraci, že se díky mně mohl ulejt z odpoledky, a potom se mě zeptal, jestli mu nechci pomoci s jeho Chevroletem Camaro. Hádám, že jsem vypadal fakt hrozně, protože nikdy předtím mě nenechal na svoje auto šáhnout.

Na sezení s výchovnými poradci nás požádali, jestli by někteří z nás, kteří měli Michaela opravdu rádi, neřekli pár slov. Mám dojem, že se báli, aby se někdo z nás taky nepokusil zabít nebo tak něco, protože vypadali dost nervózně a jeden z nich se pořád tahal za vousy.

Bridget, což je jedna bláznivá holka, řekla, že občas myslí na sebevraždu, když v televizi začnou reklamy. Znělo to upřímně a poradci z toho byli v rozpacích. Carl, který je vždy na každého milý, řekl, že je moc smutný, ale že nikdy nepřemýšlel o tom, že by se zabí, protože je to hřích.

Jeden poradce postupně prošel celou skupinu a nakonec dorazil ke mně.

„Co si o tom myslíš, Charlie?“

Na celé té věci bylo nejdivnější to, že jsem toho člověka nikdy předtím neviděl, jelikož to byl „specialista“, a on přesto věděl, jak se jmenuju, i když jsem neměl na triku jmenovku, jako se to dělá na dni otevřených dveří.

„No, já myslím, že Michael byl milý kluk, a nechápu, proč to udělal. I když jsem hodně smutný, myslím, že nejvíc mě trápí právě ta nevědomost.“

Teď jsem si to po sobě znovu přečetl a mám dojem, že takhle nemluví. Hlavně tehdy v kabinetu, protože jsem pořád brečel. Nemohl jsem přestat.

Poradce řekl, že Michael měl asi „nějaké problémy doma“ a že měl nejspíš pocit, že nemá nikoho, komu by o nich řekl. Proto se možná cítil opuštěný a zabil se.

Já jsem na něj začal křičet, že Michael se mohl svěřit mně. A rozbrečel jsem se ještě víc. Snažil se mě uklidnit, že prý měl na mysli někoho dospělého, jako třeba učitele nebo výchovného poradce. Ale nepomohlo to a nakonec ke škole přijel bratr v camaru a odvezl mě domů.

Do konce školního roku se ke mně učitelé chovali trochu jinak a dávali mi lepší známky, i když jsem nebyl o nic chytřejší. Abych řekl pravdu, mám dojem, že ze mě všichni byli trochu nervózní.

Michaelův pohřeb byl dost zvláštní, protože jeho táta vůbec nebrečel. A o tři měsíce později od Michaelovy mámy odešel. Tedy podle toho, co říkal Dave u oběda. Občas o tom přemýšlím. Zajímalo by mě, jak to u Michaela doma vypadalo, když večereli nebo když se večer dívali na televizi. Michael po sobě nenechal žádný dopis, nebo ho alespoň jeho rodiče nikomu neukázali. Snad za tím vážně byly „prob-

lémy doma“. Rád bych to věděl. Mohl bych na něj vzpomínat jasněji. Smutek by pak možná měl nějaký smysl.

Vím ale jistě, že kvůli tomu teď přemýšlím, jestli taky nemám „problémy doma“, ale zdá se mi, že spousta ostatních je na tom daleko hůř. Jako třeba když první kluk mojí sestry začal chodit s jinou holkou a sestra probřečela celý víkend.

„Je spousta lidí, kteří jsou na tom daleko hůř,“ řekl táta.

A máma mlčela. A bylo to tak. Za měsíc si sestra našla jiného kluka a zase si začala pouštět veselé písničky. A táta dál chodil do práce. A máma dál zametala. A bratr se dál staral o svoje camaro. Teda dokud začátkem léta neodjel na vysokou. Hraje teď americký fotbal za Pensylvánskou státní a semestr mu začal už v létě, aby se pak mohl věnovat fotbalu.

Nemám pocit, že by rodiče měli někoho z nás radši. Jsme tři sourozenci a já jsem nejmladší. Bratr je nejstarší. Je skvělý fotbalista a má rád své auto. Sestra, která je prostřední, je moc pěkná a chová se dost ošklivě ke klukům. Mám teď samé jedničky stejně jako sestra, a proto se teď o mě nikdo moc nestará.

Máma často brečí u televize. Táta hodně pracuje a je to čestný člověk. Teta Helen o něm říkávala, že je moc hrdý na to, aby ho postihla krize středního věku. Teprve nedávno jsem pochopil, co tím myslela, protože teď je tátovi čtyřicet a nic se nezměnilo.

Tetu Helen jsem měl nejradši ze všech lidí na celém světě. Byla to sestra mojí mámy. Na střední měla samé jedničky a často mi dávala knížky na čtení. Táta sice říkal, že na ně ještě nejsem dost starý, ale mně se líbily, tak jen pokrčil rameny a nechal mě číst.

Teta Helen žila posledních pět let svého života s námi, protože se jí stalo něco moc špatného. Nikdo mi ale nechtěl říct, co to bylo, i když jsem to moc chtěl vědět. Když mi bylo tak sedm, přestal jsem se na to vyptávat, protože předtím jsem se ptal pořád dokolečka, jak to děti dělávají, a teta Helen se vždycky hrozně rozbřečela.

Tehdy mi taky dal táta pohlevek a řekl: „Takhle tetičce ubližuješ!“ To jsem dělat nechtěl, tak jsem s tím přestal. Teta Helen tenkrát tátovi řekla, aby mě v její přítomnosti už nikdy nebil, a táta řekl, že je to jeho dům a že si v něm může dělat, co bude chtít, a máma byla zticha a taky bratr a sestra mlčeli.

Potom už si moc nepamatuju, protože jsem se příšerně rozbředl a táta po chvíli řekl mámě, aby mě odvedla do mého pokoje. Až mnohem později mi máma po pár sklenkách bílého řekla, co se její sestře přihodilo. Někteří lidé to opravdu mají o dost těžší než já. To je fakt.

Nejspíš bych měl jít už spát. Je dost pozdě. Nevím, proč ti vlastně tohle všechno píšu. Ale ten dopis jsem napsal proto, že zítra jdu poprvé na střední a mám z toho docela strach.

S pozdravem
Charlie

7. září 1991

Milý příteli,

na střední škole se mi nelíbí. Jídelně se říká „výdejna jídel“, což je dost zvláštní. Na angličtinu pro pokročilé se mnou chodí jedna holka, jmenuje se Susan. Na základce s ní byla legrace. Měla ráda filmy a její bratr Frank jí nahrával kazety se skvělou muzikou, které nám pak půjčovala. Přes léto ale odložila rovnátka, je teď o něco vyšší a hezčí a taky jí narostla prsa. Na chodbě o přestávce se teď chová jako idiot, hlavně když jsou kolem kluci. Mám dojem, že je to docela smutné, protože Susan přitom nevypadá zvlášť šťastně. Abych řekl

pravdu, nerada se hlásí k tomu, že vůbec chodí na angličtinu pro pokročilé, a dělá jí problém říct mi na chodbě „ahoj“.

Když byla Susan na tom setkání s výchovnými poradci kvůli Michaelovi, povídala, že jí Michael jednou řekl, že je ta nejhezčí holka na světě, i přes ta rovnátka a tak. Potom se jí zeptal, jestli s ním nechce chodit, což je vždycky dost zásadní věc na kterékoliv škole. Líbali se a povídali si o filmech a jí se teď po něm hrozně stýskalo, protože byl její nejlepší kamarád.

To je docela zvláštní, protože kluci a holky u nás na základce většinou nebyli nejlepší kamarádi. Ale Michael a Susan se kamarádili. Tak jako jsem se kamarádlil s mojí tetou Helen. Pardon. „Se svojí tetou Helen“. To je jedna z věcí, které jsme se učili tenhle týden. To a taky leccos o důsledném používání interpunkce.

Většinou jsem byl zticha a vypadalo to, že doopravdy si mě všimnul jenom jeden kluk jménem Sean. Čekal na mě po tělocviky a vedl takové dětinské řeči o tom, jak mi ukáže „tobogán“. Myslel tím, že mi strčí hlavu do záchodu a spláchne. Vypadal ovšem trochu smutně, což jsem mu taky řekl. On se hrozně naštvál a začal mě mlátit, ale já jsem prostě udělal to, co mi pro podobné případy poradil bratr. Můj bratr se umí skvěle prát.

„Zaměř se na kolena, ohryzek a oči.“

Tak jsem to udělal. A dost jsem Seanovi ublížil. A pak jsem se rozbrečel. A sestra musela odejít ze speciálního semináře pro čtvrtáky a odvézt mě domů. Ředitel Small si mě zavolał do ředitelny, ale nedal mi důtku ani nic takového, protože nějaký kluk mu řekl, co se doopravdy stalo.

„Sean si začal. Byla to sebeobrana.“

A to taky byla. Jenom nechápu, proč mi Sean chtěl ublížit. Nic jsem mu neudělal. Nejsem moc velký. To je fakt. Ale Sean nejspíš nevěděl, že se umím prát. Ve skutečnosti bych mu mohl ublížit i daleko víc. A možná jsem to měl udělat. Myslím, že bych to býval udělal,

kdyby si něco zkusil na toho kluka, co řekl řediteli pravdu, ale Sean nic nezkusil. Takže na to můžeme zapomenout.

Na chodbě se na mě někteří spolužáci dívají divně, protože jsem si vůbec nevyzdobil skříňku a jsem ten, kdo zmlátil Seana a sám potom brečel a nemohl přestat. Řekl bych, že jsem přecitlivělý.

Jsem dost osamělý, protože sestra má teď plné ruce práce s tím, že je doma nejstarší dítě. A bratr má zas plné ruce práce s tím, jak hraje na Pensylvánské státní fotbal. Má za sebou tréninkové soustředění a trenér řekl, že nastoupí jako náhradník, a až do toho trochu pronikne, postoupí do základní sestavy.

Táta pevně věří, že bratr to dotáhne na profíka a bude hrát za Steelers. Máma je zas ráda, že nemusí platit školné, protože sestra fotbal nehraje a rodiče by neměli dost peněz, aby nechali studovat oba dva. To je taky důvod, proč chce, abych se pořádně učil a dostal prospěchové stipendium.

Tak tímhle se zhruba zabývám, než si najdu nějaké kamarády. Doufal jsem, že by se mnou mohl kamarádit ten kluk, co řekl řediteli pravdu, ale asi chtěl prostě jen udělat dobrý skutek.

S pozdravem
Charlie

11. září 1991

Milý příteli,

nemám teď moc času, protože na angličtině nám učitel zadal knihu na čtení a já si každou knížku rád přečtu dvakrát. Ta kniha se mimochodem jmenuje *Jako zabít ptáčka*. Jestli jsi ji nečetl, tak bys

to měl nejspíš napravit, protože je moc zajímavá. Učitel nám vlastně zadal jen některé kapitoly, ale já nerad čtu knihy tímhle způsobem. Čtu ji teď poprvé a jsem zhruba v půlce.

Důvod, proč ti píšu, je vlastně ten, že jsem viděl bratra v televizi. Normálně mě sport moc nebaví, ale tohle byla výjimečná událost. Matka se rozplakala a otec ji objal kolem ramen a sestra se usmívala, což je docela sranda, protože jinak se s bratrem pořád hádá, když je tady.

Ale můj starší bratr byl zkrátka v televizi, a to byl zatím zlatý hřeb těch dvou týdnů, co chodím na střední. Hrozně mi chybí, což je divné, protože dokud tu byl, nikdy jsme toho spolu moc nenamluvili. Vlastně toho pořád moc nenamluvíme, abych řekl pravdu.

Prozradil bych ti, na jaké pozici hraje, ale jak už jsem napsal, chtěl bych zůstat v anonymitě. Doufám, že to chápeš.

S pozdravem
Charlie

16. září 1991

Milý příteli,

dočetl jsem *Jako zabít ptáčka*. Mám dojem, že je to nejlepší kniha, jakou jsem kdy četl, ale takový pocit mívám vždycky, dokud si nepřečtu nějakou další. Náš angličtinář mě požádal, abych mu říkal „Bille“, když nejsme ve třídě, a dal mi další knížku na čtení. Řekl, že jsem skvělý čtenář a výborně rozumím textu, a poprosil mě, abych o *Jako zabít ptáčka* napsal esej.

Zmínil jsem se o tom mámě a ta se zeptala, proč Bill radši nedoporučí, abych chodil na angličtinu pro druháky nebo pro třetáky.

Vysvětlil jsem jí, že Bill říkal, že ty hodiny probíhají prakticky stejně, jen se tam čtou o něco náročnější knihy, a že by mi to k ničemu nebylo. Máma řekla, že si tím není jistá a že si s ním promluví na dni otevřených dveří. Potom mě poprosila, jestli bych jí pomohl umýt nádobí, což jsem taky udělal.

Abych řekl pravdu, mytí nádobí nesnáším. Rád jím rukama jen tak z ubrousku, ale sestra tvrdí, že je to špatné pro životní prostředí. Je u nás na střední členkou ekologického kroužku, kde se potkává s klukama. Jsou na ni všichni milí, i když moc nechápu důvod, snad až na to, že je hezká. Ona k nim totiž vůbec milá není.

Jeden kluk to má zvlášť těžké. Nemůžu ti prozradit jeho jméno. Ale jinak ti o něm povím všechno. Má moc pěkné hnědé vlasy, nechal si je narůst a nosí je svázané do culíku. Mám dojem, že až se jednou ohlédne za svým životem, bude toho litovat. Vždycky sestře nahraje nějakou kazetu na nějaké zvláštní téma. Jedna se třeba jmenovala „Podzimní listí“. Bylo na ní hodně písniček od Smithů. Dokonce k ní udělal ručně kreslený obal. Když skončil film, který půjčil, a on odešel, sestra mi tu kazetu dala.

„Nechceš to, Charlie?“

Tak jsem si ji vzal, ale cítil jsem se dost divně, protože on ji nahrál pro sestru. Ale poslechl jsem si to. A moc jsem si tu kazetu oblíbil. Je na ní jedna písnička nazvaná *Asleep*, kterou bys měl slyšet. Povídal jsem o ní sestře. A ta mi po týdnu poděkovala, protože když se jí ten kluk na tu kazetu vyptával, řekla mu přesně to, co jsem jí předtím o *Asleep* řekl, a on byl děsně dojatý tím, co pro ni ta písnička znamená. Doufám, že to znamená, že mi půjde randění, až přijde čas.

Měl bych se ale držet tématu. To mi říká i Bill, učitel na angličtinu, protože píšu podobně, jako když mluvím. Myslím, že proto chtěl, abychnapsal ten esej o *Jako zabít ptáčka*.

Ten kluk, co se mu líbí moje sestra, je k našim vždycky velmi zdvořilý. Máma ho má kvůli tomu moc ráda. Táta si myslí, že je to slaboch. Mám dojem, že proto se k němu taky sestra takhle chová.

Jednou večer mu řekla dost ošklivé věci o tom, jak se ve škole nedokázal postavit jednomu rváči nebo tak něco. Abych řekl pravdu, tak jsem zrovna sledoval film, který půjčil, takže jsem hádce moc nevěnoval pozornost. Hádali se pořád, tak jsem si myslel, že ten film bude lepší zábava, což nebyl, protože to bylo pokračování nějakého úplně jiného filmu.

Každopádně když se do něj sestra pořád navážela a ve filmu se mezitím vystřídalaly už asi čtyři scény, což mohlo být hádám tak deset minut, najednou se rozbřečel. Dost nahlas. Já jsem se otočil a sestra na mě ukázala.

„Vidíš? I Charlie se postavil tomu rváči, co po něm šel. I Charlie!“

Ten kluk úplně zrudnul. Podíval se na mě. Potom se podíval na ni. Dopálil se a vrazil jí pořádnou facku. A to tedy doopravdy pořádnou. Ztuhl jsem, protože jsem tomu nemohl uvěřit. Vůbec to k němu nesedělo, že by někoho uhodil. Byl to prostě kluk, co nahrává tematické kazety a vlastnoručně na ně kreslí obaly. A teď najednou dal sestře facku a přestal brečet.

Divné na tom je, že sestra neudělala vůbec nic. Jenom na něj tak mlčky koukala. Bylo to fakt hodně zvláštní. Moje sestra se může zbláznit, když někdo jí špatný druh tuňáka, a teď jí ten kluk praštil a ona nic neřekla. Úplně se uklidnila a hezky mě poprosila, jestli bych je mohl nechat o samotě, což jsem taky udělal. Když pak ten kluk odešel, řekla mi, že spolu chodí a že nemám říkat mámě a tátovi, co se stalo.

Mám dojem, že se ten kluk konečně někomu postavil. A mám dojem, že to dává smysl.

Tenhle víkend s ním sestra strávila spoustu času. A smáli se daleko víc než obvykle. V pátek večer jsem četl novou knihu, ale už jsem se nemohl soustředit, tak jsem se rozhodl, že se budu pro změnu dí-